

i finansova sfery" [Macroeconomic Policy of Ukraine for 2014 - 2019: Banking and Financial Areas]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 10 (2014): 20-24.

Vlasiuk, O. S. "Finansova systema Ukrainy: problemy ta priorytety ozdorovlennia" [The Financial System of Ukraine: Problems and Priorities of Improvement]. *Stratehichni priorytety*, no. 4 (2015): 4-15.

Zaharii, V. P. "Monetarni vazheli dosiahnennia finansovoi bezpeky: dosvid rozvynenykh krain" [Monetary Tools of Ensuring Financial Security: Experience of Developed Countries]. *Biznes Inform*, no. 4 (2014): 400-405. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-4_0-pages-400_405.pdf

УДК 368.02
JEL: G22

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

©2021 НЕЧИПОРЕНКО А. В.

УДК 368.02
JEL: G22

Нечипоренко А. В. Концептуальні підходи до розвитку страхової діяльності в Україні

Стаття присвячена розробці концептуальних підходів до розвитку страхової діяльності в Україні. Визначено, що страхування є важливим джерелом акумулювання коштів для подальшого їх використання задля компенсації збитків, спричинених внаслідок страхових подій, а також захищає бізнес від фінансових ризиків. Виокремлено основні складові концептуальних підходів до розвитку страхової діяльності, а саме: принципи, мету, інтереси, завдання, чинники, загрози, суб'єкти та об'єкти, забезпечення, етапи, інструменти, методи та критерії оцінки ефективності розвитку страхової діяльності в країні. У рамках запропонованих концептуальних підходів до розвитку страхової діяльності в Україні виділено такі етапи: розробка методичних засад розвитку страхової діяльності; аналіз умов і чинників розвитку страхової діяльності; оцінка стану розвитку страхової діяльності: дослідження кількості страховиків, тенденцій щодо їх збільшення/зменшення, попиту на страхові продукти тощо; оцінка ефективності розвитку страхової діяльності в країні. Зроблено висновок, що запропоновані концептуальні підходи передбачають розробку та реалізацію цілеспрямованого комплексу заходів, що дозволять активізувати страхову діяльність і сприятимуть розробці стратегії розвитку страхового ринку України за рахунок впровадження світового досвіду з урахуванням національних особливостей для його ефективного розвитку в довгостроковому періоді, уникаючи та мінімізуючи негативний вплив в умовах динамічного зовнішнього середовища. Стратегічним завданням держави щодо розвитку страхової діяльності в сучасних умовах господарювання є здійснення ефективного регулювання, що сприятиме активізації розвитку страхового ринку.

Ключові слова: страхування, страхова діяльність, страховий ринок, концептуальні підходи, розвиток.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-234-239>

Рис.: 1. **Бібл.:** 10.

Нечипоренко Аліна Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул, Університет державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, Ірпінь, 08201, Україна)

E-mail: an.0412@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2494-1465>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1764397/alina-v-nechyporenko/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217314806>

UDC 368.02
JEL: G22

Nechyporenko A. V. The Conceptual Approaches to the Evolvement of Insurance Activity in Ukraine

The article is aimed at developing the conceptual approaches to the evolvement of insurance activity in Ukraine. It is defined that insurance is an important source of funds accumulation for their further use in order to compensate for losses caused by insurance events, as well as for protection of business from financial risks. The main components of the conceptual approaches to the evolvement of insurance activity are distinguished as follows: principles, goals, interests, tasks, factors, threats, subjects and objects, collateral, stages, instruments, methods and criteria for evaluating the efficiency of the development of insurance activities in the country. Within the framework of the proposed conceptual approaches to the evolvement of insurance activity in Ukraine, the following stages are allocated: development of methodological principles for the evolvement of insurance activity; analysis of conditions and factors of evolvement of insurance activity; assessment of the state of evolvement of insurance activity: study of the number of insurers, tendencies as to their increase/decrease, demand for insurance products, etc.; assessment of the effectiveness of evolvement of insurance activity in the country. It is concluded that the proposed conceptual approaches involve the development and implementation of a purposeful set of measures that will intensify insurance activities and contribute to the development of a strategy for the evolvement of the insurance market of Ukraine through the introduction of world experience, taking into account national peculiarities for its effective evolvement in the long term, avoiding and minimizing the negative impact in the dynamic environment. The strategic task of the State to evolve insurance activities in modern conditions of management is to implement effective regulation, which will facilitate the intensification of the development of the insurance market.

Keywords: insurance, insurance activity, insurance market, conceptual approaches, development.

Fig.: 1. **Bibl.:** 10.

Nechyporenko Alina V. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance named after L. L. Tarantul, University of the State Fiscal Service of Ukraine (31 Universytetska Str., Irpin, 08201, Ukraine)

E-mail: an.0412@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2494-1465>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1764397/alina-v-nechyporenko/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217314806>

В умовах економічних перетворень і стрімкого розвитку глобалізаційних процесів, що віддзеркалюються на функціонуванні фінансової системи країни, важливим чинником стає розвиток страхової діяльності. Враховуючи той факт, що Україна взяла курс на інтеграцію в європейське та світове співтовариство, питання розвитку страхової діяльності набуває особливої актуальності та потребує вирішення низки проблемних питань. Своєю чергою, це зумовлює необхідність розробки концептуальних підходів до розвитку страхової діяльності в Україні, які можуть служити основою для розроблення тактичних і стратегічних завдань страхової діяльності та будуть спрямовані на вдосконалення нормативно-правової бази, запровадження нових інноваційних страхових продуктів, вживання заходів, які сприятимуть підвищенню надійності роботи страхових компаній, страхових посередників тощо.

Питання розвитку страхової діяльності й особливостей функціонування страхового ринку висвітлюються в наукових роботах таких вітчизняних учених, як: М. Житар, О. Козьменко, М. Корнеєв, М. Кужелев, С. Онишко, О. Сокирко, О. Шакура та ін. Віддаючи належне проведеним науковим дослідженням, варто зазначити, що в сучасних умовах господарювання та ринкових трансформацій виникає потреба в розробці концептуальних підходів до розвитку страхової діяльності в Україні.

Мета статті полягає в розробці концептуальних підходів до розвитку страхової діяльності в Україні, результатом яких є забезпечення подальшого розвитку страхового ринку країни.

Страховий ринок відіграє надзвичайно важливу роль у фінансовій інфраструктурі кожної країни. Без функціонування потужного страхового ринку неможливе створення ефективної системи захисту майнових інтересів фізичних і юридичних осіб, забезпечення економічної безпеки країни. Страхування є важливим джерелом акумулювання коштів для подальшого їхнього використання задля компенсації збитків, спричинених унаслідок страхових подій, а також захищає страхувальників від фінансових ризиків.

Наявність страхових фондів фінансових ресурсів дозволяє певним чином локалізувати втрати економіки, організацій та окремих громадян, пов'язані з фактами стихійного лиха та непередбачуваних обставин. Страхові фонди можуть використовуватися також як інвестиційні та кредитні ресурси в економіці, що можливо до настання страхового випадку [1].

Зважаючи на важливу роль страхування в економіці країни в умовах ринкових трансформацій, для активізації страхової діяльності та поліпшення функціонування страхового ринку виникає потреба в розробці концептуальних підходів до розвитку страхової діяльності в Україні (рис. 1). Обґрунтовуючи концептуальні підходи до розвитку страхової діяльності, необхідно враховувати важливість виконання

страховою системою соціально-економічних функцій. Крім того, у процесі розробки концептуальних підходів варто враховувати і глобалізаційний аспект.

Глобалізація світового страхового ринку відбувається з урахуванням таких тенденцій розвитку, як:

- ✦ конкуренція між великими транснаціональними страховиками;
- ✦ капіталізація та концентрація страхового капіталу, формування стратегічних альянсів між компаніями, об'єднання страховиків для формування міжнародних страхових компаній;
- ✦ злиття страхового та банківського капіталів;
- ✦ формування єдиного міжнародного страхового законодавства;
- ✦ адаптація національних ринків до специфіки міжнародної торгівлі страховими послугами;
- ✦ поява інноваційних страхових продуктів;
- ✦ використання інформаційних систем і технологій у страхуванні;
- ✦ розвиток нових механізмів передачі страхових ризиків;
- ✦ упровадження новітніх ІТ-технологій у страхову діяльність [2].

Запропоновані концептуальні підходи ґрунтуються на системі принципів, до яких належать такі:

- ✦ *принцип наукової обґрунтованості* – передбачає використання сучасного наукового апарату в процесі розробки підходів до розвитку страхової діяльності;
- ✦ *принцип системності* – обумовлює застосування комплексного підходу до вирішення практичних завдань, у тому числі в дослідженні об'єкта страхової діяльності загалом та окремих його елементів, включаючи внутрішні зв'язки;
- ✦ *принцип динамічності* – передбачає розвиток страхової діяльності як явища, що постійно розвивається та вдосконалюється;
- ✦ *принцип адаптивності* – полягає у пристосуванні до динамічного та непередбачуваного зовнішнього середовища, дотримання якого є необхідним у сучасних мінливих умовах;
- ✦ *принцип транспарентності* – означає доступність і прозорість будь-якої інформації щодо страхової діяльності;
- ✦ *принцип цілеспрямованості* – відображає чітку постановку цілей перед кожним суб'єктом страхової діяльності та визначає ступінь підпорядкованості всіх учасників та інституцій для досягнення поставленої мети;
- ✦ *принцип комплексності* – передбачає всебічне дослідження причинних взаємозалежностей, оцінку вхідних параметрів страхової діяльності, їхню зміну та розвиток у просторі та часі за кількісними та якісними показниками;

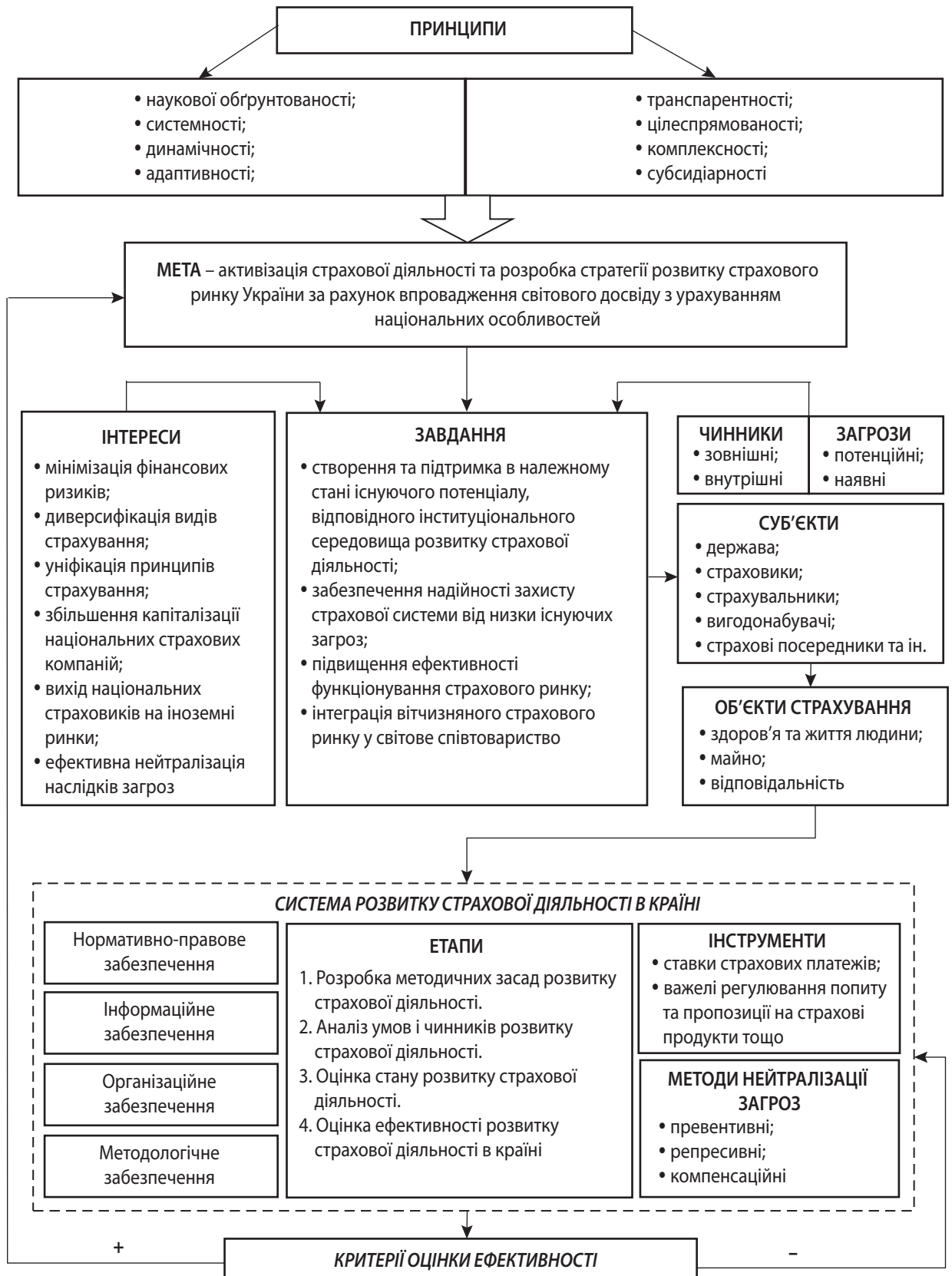

Рис. 1. Концептуальні підходи до розвитку страхової діяльності в Україні

Джерело: авторська розробка.

- ✦ *принцип субсидіарності* – означає максимально можливе наближення надання страхових послуг до їх безпосереднього споживача.

Відповідно до принципів формується мета концептуальних підходів – активізація страхової діяльності та розробка стратегії розвитку страхового ринку України за рахунок впровадження світового досвіду з урахуванням національних особливостей.

Рушійною силою в розробленні та реалізації стратегії страхової діяльності є суб'єкти страхової системи: держава, страховики, страхувальники, видонабувачі, страхові посередники та ін. [3].

Орієнтуючись на мету, інтереси суб'єктів, чинники та загрози цим інтересам, визначимо завдання, які мають вирішуватися згідно з концептуальними підходами:

- ✦ створення та підтримка в належному стані існуючого потенціалу, відповідного інституціонального середовища розвитку страхової діяльності;
- ✦ забезпечення надійності захисту страхової системи від низки існуючих загроз;
- ✦ підвищення ефективності функціонування страхового ринку;
- ✦ інтеграція вітчизняного страхового ринку у світове співтовариство.

Отже, концептуальні підходи до розвитку страхової діяльності охоплюють завдання, яких можна досягнути на практиці спільними зусиллями держави, страхового бізнесу та суспільства. Чітко сформовані завдання концептуальних підходів дозволяють побудувати змістовну й успішно реалізовану стратегію розвитку страхової діяльності. Чітко поставлені цілі, формуючи вектор розвитку страхового ринку, окреслюють межі пошуку засобів досягнення успіху в такому розвитку, уможливають підвищення ефективності реалізації стратегії розвитку та виступають базисом для оцінки дій суб'єктів страхової діяльності [2; 4].

До інтересів суб'єктів страхової діяльності можна віднести:

- ✦ мінімізацію фінансових ризиків;
- ✦ диверсифікацію видів страхування;
- ✦ уніфікацію принципів страхування;
- ✦ збільшення капіталізації національних страхових компаній;
- ✦ вихід національних страховиків на іноземні ринки;
- ✦ ефективну нейтралізацію наслідків загроз.

Чинники, що впливають на розвиток страхової діяльності, поділяються на зовнішні та внутрішні. До *зовнішніх чинників* можна віднести [5]:

- ✦ розвиток світових фінансових ринків;
- ✦ глобалізаційні процеси;
- ✦ соціально-політичну ситуацію в країні;
- ✦ рівень розвитку нормативно-правової бази у сфері страхової діяльності;

- ✦ особливості державної фінансової політики, які впливають на подальший розвиток страхової діяльності в країні;

- ✦ рівень платоспроможного попиту населення та суб'єктів господарювання тощо.

До *внутрішніх чинників* можна віднести [6]:

- ✦ рівень капіталізації кожної окремої страхової компанії;
- ✦ підходи до визначення маржі платоспроможності страхових компаній;
- ✦ активізацію рекламної діяльності страхових компаній;
- ✦ розробку нових страхових продуктів тощо.

До *основних загроз* розвитку страхової діяльності в Україні належать:

- ✦ недостатність ліквідних активів страховиків;
- ✦ незбалансованість страхового портфеля;
- ✦ незначний рівень страхового покриття;
- ✦ кризові явища на міжнародних фінансових ринках;
- ✦ часті зміни в нормативно-правовій базі;
- ✦ нестабільність зовнішнього економічного середовища.

Зазначені загрози можуть носити як потенційний, так і наявний характер.

У рамках концептуальних підходів до розвитку страхової діяльності в Україні можна виділити такі об'єкти страхування: здоров'я та життя людини, майно, відповідальність.

Важливим чинником ефективного розвитку страхової діяльності в країні є відповідна підсистема забезпечення: нормативно-правового, інформаційного, організаційного та методологічного.

Нормативно-правовим забезпеченням розвитку страхової діяльності є Конституція України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, закони України «Про страхування» [7] (закон регулює відносини у сфері страхування та спрямований на створення ринку страхових послуг, посилення страхового захисту майнових інтересів підприємств, установ, організацій та фізичних осіб), «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [8] (закон встановлює загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, здійснення регулятивних і наглядових функцій за діяльністю з надання фінансових послуг. Метою цього закону є створення правових основ для захисту прав та інтересів клієнтів фінансових установ, фізичних осіб – підприємців, які надають фінансові послуги, правове забезпечення діяльності та розвитку конкурентоспроможного ринку фінансових послуг в Україні, правове забезпечення єдиної державної політики у фінансовому секторі України), розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг «Про затвердження Вимог до організації і функціонування

системи управління ризиками у страховика» та «Про затвердження Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика» тощо.

Основним джерелом інформаційного забезпечення розвитку страхової діяльності є звітність Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та інших державних регуляторів.

За організаційне забезпечення розвитку страхової діяльності відповідають держава, органи місцевого самоврядування, страховики, об'єднання страховиків, страхові посередники.

Методологічним забезпеченням розвитку страхової діяльності в країні є наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних економістів і практиків у даній галузі.

У рамках запропонованих концептуальних підходів можна виділити такі етапи:

1. Розробка методичних засад розвитку страхової діяльності.
2. Аналіз умов і чинників розвитку страхової діяльності.
3. Оцінка стану розвитку страхової діяльності: дослідження кількості страховиків, тенденцій щодо їх збільшення/зменшення, попиту на страхові продукти тощо.
4. Оцінка ефективності розвитку страхової діяльності в країні.

Як свідчить світовий досвід, значну роль у підвищенні ефективності розвитку страхової діяльності відіграють обрані інструменти її реалізації. До них варто віднести: ставки страхових платежів; важелі регулювання попиту та пропозиції на страхові продукти; правила участі іноземного капіталу; форми організації страхової компанії тощо.

В економічній літературі сукупність методів нейтралізації загроз прийнято розділяти на три групи: превентивні, репресивні, компенсаційні. Превентивні методи передбачають проведення заходів, спрямованих на попередження непередбачених руйнівних подій з метою зниження вірогідності та розміру збитку. Превентивні заходи ґрунтуються на контролі над ризиком як методи мінімізації збитків. Репресивні методи управління ризиком спрямовані на зменшення ризику, який вже реалізується. Компенсаційні методи спрямовані на фінансування збитків, які були зазначені [9; 10].

Важливим елементом запропонованих концептуальних підходів до розвитку страхової діяльності в Україні є визначення критеріїв оцінки їх ефективності. Як такі критерії можна розглядати:

- 1) оцінку ступеня використання інноваційних страхових технологій;
- 2) якість обслуговування у страховій сфері;

- 3) розширення асортименту страхових послуг із урахуванням імовірних ризиків;
- 4) поліпшення складових фінансового стану та підвищення ефективності функціонування українських страховиків;
- 5) забезпечення належного рівня фінансової безпеки на страховому ринку.

Якщо умови критерію оцінки ефективності концептуальних підходів виконуються, то поставлена системою мета досягнута та її потрібно відкоригувати. В іншому випадку необхідно вдосконалювати елементи системи розвитку страхової діяльності в країні: системи забезпечення, етапи реалізації або запропоновані інструменти та методи до тих пір, доки мету не буде досягнуто.

Розроблені етапи розвитку страхової діяльності в країні припускають активне використання планування та прогнозування страхової діяльності як засобу підвищення ефективності й інвестиційної діяльності, а також націлені на створення можливостей для оперативного реагування системи на вплив негативних чинників, передбачаючи перелік можливих заходів та інструментів із запобігання загрозам і мінімізації наслідків їх реалізації.

Пріоритетним напрямком розвитку українського страхового ринку є поступова його лібералізація, завданням якої є побудова оптимального співвідношення між інтеграцією національної страхової системи зі світовою.

ВИСНОВКИ

Запропоновані концептуальні підходи до розвитку страхової діяльності в Україні передбачають визначення комплексу завдань, принципів та методів їх реалізації, а також критеріїв оцінки ефективності. Концепція дозволяє на підставі погодженого використання методів комплексно впливати на внутрішні та зовнішні загрози інтересам суб'єктів страхової діяльності, уникаючи та мінімізуючи негативний вплив в умовах нестабільного економічного середовища. Тенденції розвитку вітчизняної страхової діяльності супроводжуються динамізмом, інтернаціоналізацією, появою нових ризиків, поліпшенням страхових продуктів і посиленням зв'язків між страховим, банківським та інвестиційним секторами, що пояснюється процесами інтеграції та глобалізації. Стратегічним завданням держави щодо розвитку страхової діяльності в сучасних умовах господарювання є здійснення ефективного регулювання, що сприятиме активізації розвитку страхової діяльності та, відповідно, розвитку страхового ринку. Запропоновані концептуальні підходи передбачають розробку та реалізацію цілеспрямованого комплексу заходів, що дозволять активізувати страхову діяльність і сприятимуть розробці стратегії розвитку страхового ринку України завдяки впровадженню світового досвіду з урахуванням національних особливостей для його ефективного функціонування та розвитку в довгостроковому періоді. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Козьменко О. В. Страховий ринок України у контексті сталого розвитку : монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. 352 с.
2. Корнєєв М. В. Концептуальні засади розвитку страхової діяльності в умовах глобалізації. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.14. С. 188–193.
3. Кужелев М. О., Житар М. О. Фінансова стійкість страхових компаній в умовах динамічного зовнішнього середовища. *Економічний вісник університету*. 2016. № 29/1. С. 287–294. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/451/1/409_IR.pdf
4. Кужелев М. А., Шакура О. А., Вайсеро Л. М. Предпосылки формирования механизма государственного регулирования системы коммерческого страхования. *Бизнес Информ*. 2014. № 1. С. 32–37. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-1_0-pages-32_37.pdf
5. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів: монографія / за заг. ред. С. В. Онишко. Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. 452 с.
6. Кужелев М. О., Нечипоренко А. В. Вплив поведінкових факторів на управління фінансовою діяльністю корпорації: теоретичні аспекти. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 2. С. 154–168. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5940.2.2018.154-168>
7. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text>
8. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>
9. Kuzheliev M. O., Sokyрко O. S. Insurance Services Market Development: International Experience and Ukrainian Realia. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9. С. 365–371. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/228/1/195_IR.pdf
10. Кужелев М. О., Шакура О. А. Стратегические вызовы системе коммерческого страхования Украины. *Актуальные проблемы экономического развития: зовнішньо-економічні, виробничі та екологічні аспекти*. 2014. Т. XV. С. 30–41.

REFERENCES

- Kornieiev, M. V. "Kontseptualni zasady rozvytku strakhovoi diialnosti v umovakh hlobalizatsii" [Conceptual Principles of Development of Insurance Activity in the Conditions of Globalization]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 23.14 (2013): 188-193.
- Kozmenko, O. V. *Strakhovyi rynek Ukrainy u konteksti staloho rozvytku* [Ukraine's Insurance Market in the Context of Sustainable Development]. Sumy: DVNZ «UABS NBU», 2008.
- Kuzhelev, M. A., Shakura, O. A., and Vaysero, L. M. "Predposylki formirovaniya mekhanizma gosudarstvennogo regulirovaniya systemy kommercheskogo strakhovaniya" [Prerequisites of Formation of the Mechanism of State Regulation of the System of Commercial Insur-

- ance]. *Biznes Inform*, no. 1 (2014): 32-37. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2014-1_0-pages-32_37.pdf
- Kuzhelev, M. O., and Shakura, O. A. "Strategicheskiye vyzovy systeme kommercheskogo strakhovaniya Ukrainy" [Strategic Challenges to the Commercial Insurance System in Ukraine]. *Aktualni problemy ekonomichnoho rozvytku: zovnishnyoekonomichni, vyrobnychi ta ekolohichni aspekty*, vol. XV (2014): 30-41.
- Kuzheliev, M. O., and Nechyporenko, A. V. "Vplyv povedinkovykh faktoriv na upravlinnia finansovoiu diialnistiu korporatsii: teoretychni aspekty" [Influence of Behavioural Factors on Financial Management of Corporation: Theoretical Aspects]. *Zbirnyk naukovykh prats Universytetu derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy*, no. 2 (2018): 154-168. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5940.2.2018.154-168>
- Kuzheliev, M. O., and Sokyрко, O. S. "Insurance Services Market Development: International Experience and Ukrainian Realia". *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 9 (2015): 365-371. http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/228/1/195_IR.pdf
- Kuzheliev, M. O., and Zhytar, M. O. "Finansova stiiikist strakhovykh kompanii v umovakh dynamichnoho zovnishnyoho seredovyscha" [Financial Stability of Insurance Companies in the Dynamic Environment]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, no. 29/1 (2016): 287-294. http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/451/1/409_IR.pdf
- [Legal Act of Ukraine] (1996). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>
- Rehuliatyvnyi potentsial finansovoho rynku v umovakh hlobalnykh vyklykiv* [The Regulative Potential of the Financial Market in Conditions of Global Challenges]. Irpin: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy, 2016.